

Ruimtelijke onderbouwing

Boogbrug Ommen, Vilsteren

**Omgevingsvergunning 2.12, lid 1 sub 1, onder 3o
Wabo**

projectnummer 0437973.107
definitief revisie 0
25 april 2023

Ruimtelijke onderbouwing

Boogbrug Ommen, Vilsteren

Omgevingsvergunning 2.12, lid 1 sub 1, onder 3o Wabo

projectnummer 0437973.107

definitief revisie 0
25 april 2023

Opdrachtgever

ProRail B.V.
Moreelsepark 3
3511 EP UTRECHT

datum vrijgave	beschrijving revisie 0	gecontroleerd	vrijgave
25-04-2023	definitief	K. Keijzers	

Inhoudsopgave

Ruimtelijke onderbouwing	2
1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding en doel	1
1.2 Ligging en begrenzing projectgebied	1
1.3 Vigerend bestemmingsplan	3
1.4 Leeswijzer	4
2 Projectbeschrijving	5
2.1 Bestaande situatie	5
2.2 Het initiatief	6
3 Beleidskader	7
3.1 Nationaal beleid	7
3.2 Provinciaal beleid	9
3.3 Gemeentelijk beleid	10
4 Milieuhygiënische en planologische aspecten	11
4.1 Bodem	11
4.2 Geluid	11
4.3 Ecologie	12
4.4 Luchtkwaliteit	13
4.5 Water	13
4.6 Archeologie en cultuurhistorie	15
4.7 Externe veiligheid	17
4.8 Kabels en leidingen	19
4.9 Verkeer en parkeren	19
4.10 Besluit milieueffectrapportage	19
5 Juridische beschrijving	21
6 Haalbaarheid	22
6.1 Financieel	22
6.2 Maatschappelijk	22

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De staatssecretaris van Infrastructuur & Waterstaat (I&W) had naar aanleiding van het incident tussen een trein en een vrachtwagen bij een Niet Actief Beveiligde Overweg (hierna: NABO) in Winsum, behoefte aan een impuls voor het NABO-programma en een uitwerking van bijbehorende aanpak. Het aantal openbare of openbaar toegankelijke NABO's moet gereduceerd worden tot 0 waarbij het Ministerie van I&W vraagt om deze reductie voor 2028 te halen. ProRail heeft zichzelf daarbij een hogere ambitie gesteld en streeft naar realisatie binnen drie tot vijf jaar.

De aanleiding voor de onderhavige ruimtelijke onderbouwing is het initiatief van ProRail om de overweg over de spoorlijn Zwolle – Emmen ter hoogte van Vilsteren aan te pakken. Hiermee vervalt de NABO op deze locatie. De overweg wordt voornamelijk recreatief gebruikt, daarnaast wordt de NABO beperkt gebruikt door motorvoertuigen in het kader van bosbouw. De voertuigen gaan in de toekomst omrijden.

Het voornemen betreft het verwijderen van de NABO door een houten boogbrug. De boogbrug is op basis van het geldende bestemmingsplan gelegen binnen de bestemmingen 'Agrarische doeleinden', 'Natuurdoeleinden' en 'Spoorwegdoeleinden'. Op basis van de geldende bestemmingsplannen is het realiseren van de boogbrug ter plaatse niet mogelijk. De boogbrug loopt over de bovenleiding van het spoor, hierdoor wordt de maximale bouwhoogte genoemd in het bestemmingsplan overschreden.

Om het initiatief duurzaam planologisch in te passen is de initiatiefnemer voornemens een omgevingsvergunning aan te vragen en op grond van artikel 2.12, lid 1 sub a onder 3 van de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht). Onderdeel van de Wabo-procedure is een ruimtelijke onderbouwing.

In de voorliggende ruimtelijke onderbouwing is een verantwoording gegeven waaruit blijkt dat de ontwikkeling aanvaardbaar is op deze locatie. Deze ruimtelijke onderbouwing maakt onderdeel uit van de omgevingsvergunningaanvraag.

1.2 Ligging en begrenzing projectgebied

Het projectgebied is gelegen in het buitengebied van Vilsteren, ten zuidwesten van de kern Vilsteren. De begrenzing van het projectgebied bestaat uit aanpassingen van de huidige NABO en de beoogde boogbrug over de spoorlijn Zwolle – Kanaalstad. In onderstaande afbeeldingen zijn de ligging en begrenzing van het projectgebied weergegeven.

Figuur: Ligging projectgebied (StreetSmart, 2022)

Figuur: Begrenzing projectgebied (StreetSmart, 2022)

1.3 Vigerend bestemmingsplan

Voor het projectgebied geldt het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Ommen. Daarnaast geldt het facetbestemmingsplan 'Facetherziening parkeren Ommen'.

Bestemmingsplan 'Buitengebied'

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Ommen is op 18 februari 2010 vastgesteld en op 23 september 2010 grotendeels inwerking getreden. De Raad van State heeft op 11 april 2012 uitspraak gedaan, waarna het plan op 12 april 2012 onherroepelijk is geworden.

Het projectgebied kent de bestemmingen 'Agrarische doeleinden', 'Natuurdoeleinden' en 'Spoorwegdoeleinden'. De gronden zijn hoofdzakelijk bestemd voor het spoor, de agrarische gronden en de natuurgronden. Omdat het beoogde kunstwerk deels is gelegen binnen de bestemming 'Groen', is dit strijdig met het geldende bestemmingsplan. De maximale bouwhoogte wordt ook overschreden.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de planontwikkeling beschreven. In hoofdstuk 3 is het relevante beleidskader geschetst. Vervolgens komen in hoofdstuk 4 de betreffende milieuhygiënische en planologische aspecten aan bod. Hierna wordt in hoofdstuk 5 aandacht besteed aan juridische aspecten. Tot slot wordt in hoofdstuk 6 de haalbaarheid beschreven.

2 Projectbeschrijving

2.1 Bestaande situatie

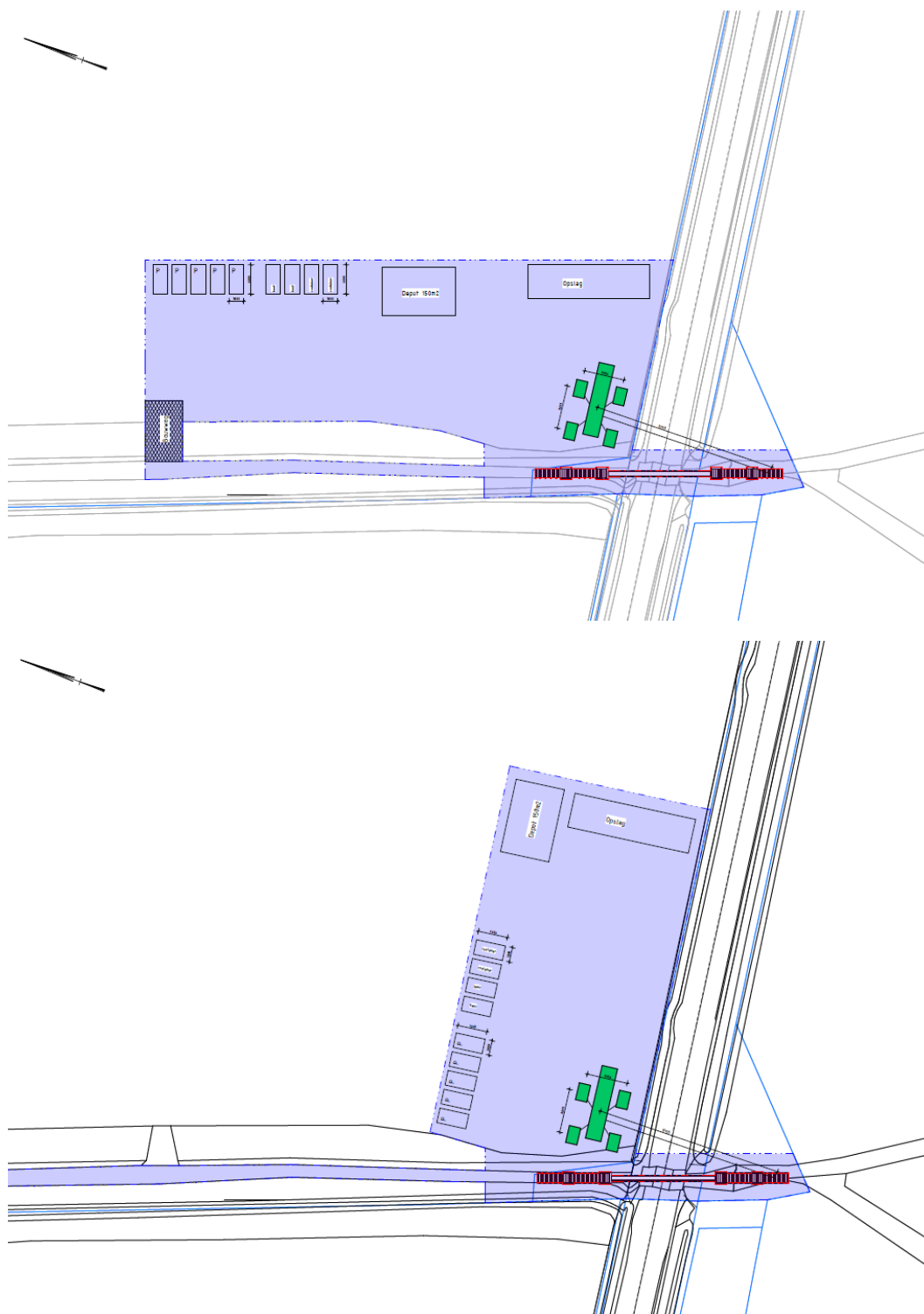
Het plangebied bestaat uit het kunstwerk over de spoorlijn Zwolle-Emmen ter hoogte van Vilsteren. Ten noordoosten van de spoorlijn is de kern Vilsteren gelegen, langs het spoor zijn voornamelijk agrarische gronden en natuur gelegen.

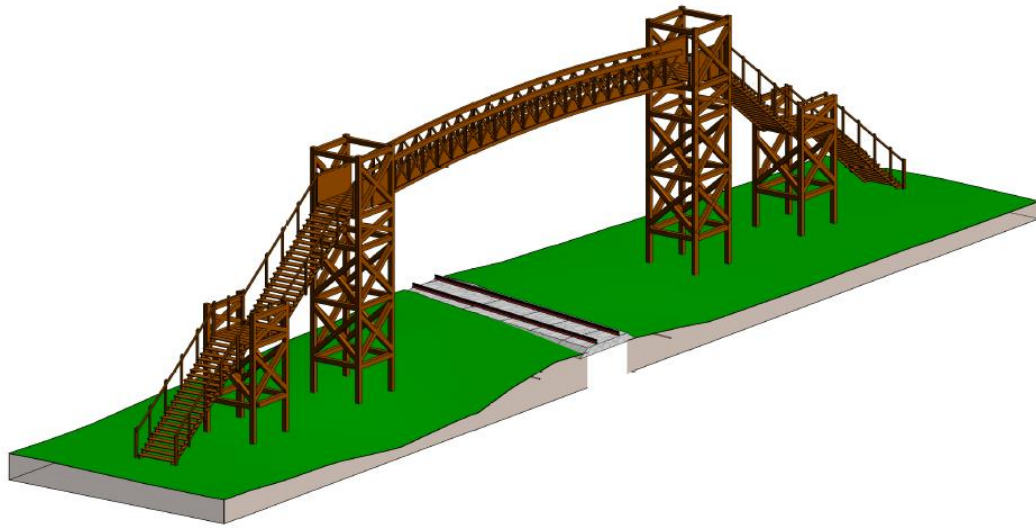
Figuur: Bestaande situatie projectgebied (StreetSmart, 2022)

2.2 Het initiatief

ProRail is voornemens om de niet automatische beveiligde overweg (NABO) over de spoorlijn Zwolle-Emmen bij Vilsteren te sluiten en vervangen door een boogbrug. De houten boogbrug wordt ter plaatse geconstrueerd en vervolgens geïnstalleerd, derhalve wordt het naastgelegen agrarische perceel tijdelijk als bouwplaats gebruikt.

Figuur: Beoogde situatie projectgebied (voor aanpassing en na aanpassing op basis van ecologisch onderzoek)

Figuur: 3D visualisatie boogbrug

3 Beleidskader

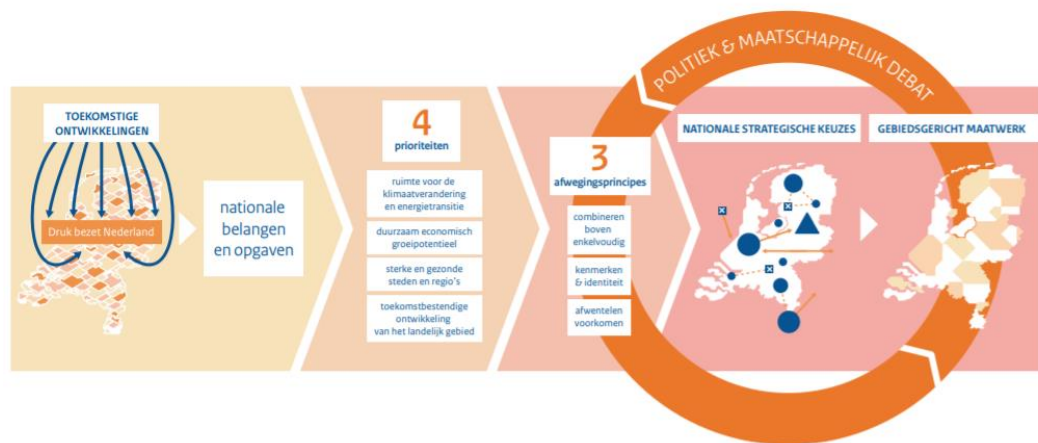
3.1 Nationaal beleid

3.1.1 Nationale Omgevingsvisie

De Nationale Omgevingsvisie brengt de langetermijnvisie in beeld voor 2050. De nationale belangen waarop het Rijk wil sturen zijn vertaald in vier prioriteiten:

1. Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie
2. Duurzaam economisch groeipotentieel
3. Sterke en gezonde steden en regio's
4. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied

Het afwegen van de beleidskeuzes wordt helder en voorspelbaar gemaakt aan de hand van drie afwegingsprincipes: Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies, kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal en afwentelen wordt voorkomen.

Figuur: Afwegen met de NOVI

Figuur: Afwegen met Nationale Omgevingsvisie

3.1.2 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR), die op 13 maart 2012 door de minister is vastgesteld, is de overkoepelende rijksstructuurvisie voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland tot 2028, met een doorkijk naar 2040. Het rijksbeleid zoals opgenomen in de SVIR richt zich op het versterken van de internationale positie van Nederland en het behartigen van de nationale belangen, zoals de hoofdnetwerken voor personen- en goederenvervoer, energie, natuur, waterveiligheid, milieukwaliteit en bescherming van het werelderfgoed. Het beleid met betrekking tot verstedelijking, groene ruimte en landschap laat het Rijk, onder het motto 'decentraal wat kan, centraal wat moet', over aan provincies en gemeenten. Sturing op verstedelijking, waaronder afspraken over binnenstedelijk bouwen, rijksbufferzones en doelstellingen voor herstructurering, heeft het Rijk grotendeels losgelaten. Er is enkel nog sprake van een 'ladder voor duurzame verstedelijking', die is vastgelegd in het Besluit ruimtelijke

ordering. De toetsing aan de ladder voor duurzame verstedelijking heeft een doorwerking in het provinciaal beleid en komt in paragraaf 3.2 nader aan bod.

Het Rijk streeft naar een concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig Nederland, door middel van een krachtige aanpak die ruimte geeft aan regionaal maatwerk, de gebruiker voorop zet, investeringen prioriteert en ruimtelijke ontwikkelingen en infrastructuur met elkaar verbindt. Om dit doel te bereiken, werkt het Rijk samen met andere overheden. In de SVIR zijn ambities tot 2040 en doelen, belangen en opgaven tot 2028 geformuleerd. In de realisatieparagraaf van de SVIR zijn per nationaal belang de instrumenten uitgewerkt die hiervoor worden ingezet.

Voor het juridisch borgen van de nationale belangen uit de SVIR heeft het Rijk, op basis van de Wet ruimtelijke ordening op 22 augustus 2011 het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) vastgesteld. Vervolgens op verschillende momenten gewijzigd en aangevuld. In het Barro zijn regels opgenomen ter bescherming van de nationale belangen, zoals vastgelegd in de SVIR. Deze regels moeten in acht worden genomen bij het opstellen van provinciale ruimtelijk verordeningen, bestemmingsplannen en ruimtelijke onderbouwingen.

Toetsing en conclusie

Het projectgebied van het initiatief bevindt zich niet in de nationale ruimtelijke hoofdstructuur en omvat geen ontwikkelingen van nationaal belang. In het SVIR worden geen specifieke uitspraken gedaan die betrekking hebben op het projectgebied en het Barro heeft geen doorwerking op dit initiatief.

3.2 Provinciaal beleid

3.2.1 Actualisatie Omgevingsvisie Overijssel 2021

De Provinciale Omgevingsvisie bevat de ambities en beleidsdoelen van de provincie voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn. De nieuwe Omgevingsvisie wordt momenteel opgesteld, het ontwerp is sinds 21 juni 2022 beschikbaar.

De Omgevingsvisie beschrijft onderwerpen zoals ruimtelijke ordening, milieu, water, verkeer en vervoer, ondergrond en natuur in samenhang voor een duurzame ontwikkeling van onze leefomgeving.

Toetsing

Het vervangen van de NABO door een boogbrug stuit niet op bezwaren op basis van de Omgevingsvisie.

3.2.2 Tussentijdse Actualisatie Omgevingsverordening 2020/2021

In de Provinciale Omgevingsverordening zijn regels opgenomen die een juridische doorvertaling zijn van het omgevingsbeleid zoals opgenomen in de omgevingsvisie. De nieuwe Omgevingsverordening wordt momenteel opgesteld, het ontwerp is sinds 21 juni 2022 beschikbaar.

De Omgevingsverordening zorgt voor de doorwerking van het provinciale omgevingsbeleid met bindende (instructie)regels voor derden.

De huidige Omgevingsverordening blijft gelden totdat de Omgevingswet in werking treedt, naar verwachting op 1 januari 2023. Op dat moment komt er een nieuwe Omgevingsverordening.

Toetsing

Het vervangen van de NABO door een boogbrug stuit niet op bezwaren op basis van de Omgevingsverordening.

3.2.3 Ladder voor duurzame verstedelijking

Sinds 2012 is in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) de 'ladder voor duurzame verstedelijking' (verder: 'de ladder') als motiveringseis opgenomen. Doel van de ladder voor duurzame verstedelijking is het bereiken van een goede ruimtelijke ordening via optimale benutting van de ruimte in stedelijke gebieden. Het Rijk wil met de introductie van de ladder vraaggerichte programmering bevorderen. De ladder beoogt een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten. Sinds 2017 is de ladder voor duurzame verstedelijking gewijzigd.

Toetsing

Gelet op de nota van toelichting en de strekking van de regeling die mede gericht is op het tegengaan van leegstand, wordt de in het plan voorziene boogbrug ter vervanging van de bestaande NABO niet aangemerkt als een stedelijke ontwikkeling. Een toets aan de ladder is hiermee niet noodzakelijk.

3.3 Gemeentelijk beleid

3.3.1 Omgevingsvisie Ommen

De Omgevingsvisie Ommen vervangt het Gemeentelijk Omgevingsplan Ommen uit 2013. Het is één van de instrumenten om de doelen en prioriteiten van de gemeente te realiseren. In de visie geven we aan welke (integrale) koers we nastreven als gemeente en wat dit betekent voor onze visie op de ruimtelijke ontwikkeling van Ommen.

Veiligheid

Ommen wil een veilige omgeving bieden om in te wonen en te verblijven. Veiligheid is geen vanzelfsprekendheid. Daarom werkt de gemeente samen met hulpverleningsdiensten en andere partners aan het voorkomen van onveilige situaties, het beperken van de gevolgen van onveilige situaties en bereiden we ons voor op incidenten. Daarbij sluiten we aan op bij strategische Beleidsagenda en het Regionaal Risicoprofiel van de Veiligheidsregio IJsselland: de Veiligheidsregio waarbinnen Ommen samen met 10 andere gemeenten inhoud geeft aan de samenwerking met brandweer GHOR, politie en bevolkingszorg. De lokale speerpunten op het gebied van veiligheid leggen we vast in het Integraal VeiligheidsPlan.

Toetsing

De omgevingsvisie gaat niet op detail in op verkeersveiligheidsprojecten. Het vervangen van de NABO door een boogbrug past binnen de algemene beleidslijn voor (verkeers)veiligheid.

4 Milieuhygiënische en planologische aspecten

4.1 Bodem

Kader

Voor elke functiewijziging die mogelijk wordt gemaakt dient een onderzoek te worden verricht naar de bodem- en grondwaterkwaliteit. De bodem moet geschikt zijn voor het voorgenomen gebruik.

Besluit bodemkwaliteit

In het besluit bodemkwaliteit zijn diverse waarden opgenomen om de toepasbaarheid van gronden te classificeren.

Toetsing

Het vervangen van de NABO door een boogbrug leidt niet tot een wijziging van het grondgebruik. Wel wordt de bestaande verharding verwijderd, wat de bodemkwaliteit ten goede komt. Daarnaast geldt dat als tijdens de werkzaamheden verontreinigingen worden aangetroffen dat deze eveneens verwijderd dienen te worden, wat de bodemkwaliteit eveneens ten goede komt.

Conclusie

Het aspect bodem vormt geen belemmering voor het beoogde initiatief.

4.2 Geluid

Algemeen

Conform de Wet geluidhinder (verder Wgh) dient een akoestisch onderzoek te worden verricht indien er sprake is van het projecteren van geluidgevoelige bebouwing die binnen de zone van een bron is gelegen of een nieuwe (spoor)weg met bijbehorende zone wordt aangelegd. Bij de realisatie van nieuwe geluidgevoelige bestemmingen dient inzichtelijk worden gemaakt of de geluidsinvloed van de omliggende (spoor)wegen voldoet aan de grenswaarden die zijn gesteld in de Wgh.

Toetsing initiatief

Het vervangen van de NABO door een boogbrug leidt niet tot een vergroting van de geluidproductie, het toevoegen van geluidgevoelige bestemmingen of afschermende werking naar geluidgevoelig bestemmingen toe. Nader onderzoek is daarom niet benodigd. Daarbij wordt opgemerkt dat er geen sprake is van een noemenswaardige wijziging van de wegen of wijziging van de verkeersintensiteiten vanwege het vervangen van de NABO door een boogbrug.

Conclusie

Het aspect geluid vormt geen belemmering voor het beoogde initiatief.

4.3 Ecologie

Kader

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving. Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) van kracht geworden en vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. De Wnb is

grofweg op te delen in de bescherming van gebieden, bescherming van soorten en bescherming van houtopstanden.

Toetsing

Natura 2000

Nederland heeft de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Wet natuurbescherming verankerd. Aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging waarborgen rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Het plangebied is gelegen op circa 4 kilometer van Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied'.

Een stikstofberekening is niet nodig omdat er momenteel geen vergunningsplicht is voor tijdelijke stikstofdepositie in de aanlegfase (Grapperhaus, 2021). Gelet op de aard en omvang van de ontwikkeling, de afstand en de invulling van het tussengelegen gebied zijn ook andere negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen uitgesloten.

Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt gedeeltelijk in het Natuurnetwerk Nederland. Het ecologische onderzoek (Ekoza, 2022) stelt dat de wezenlijke kenmerken en waarden door de kap van enkele bomen en het plaatsen van een wandelbrug onaangetast blijven. Derhalve kan gesteld worden dat er geen sprake is van significant negatieve effecten op het Natuurnetwerk Nederland.

Beschermde soorten

Ekoza heeft tevens een ecologisch onderzoek uitgevoerd naar jaarrond beschermde verblijfplaatsen. In het onderzoek zijn geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen aangetroffen. Echter kan voor enkele grote eiken ten noorden van het spoor niet uitgesloten worden of er vleermuizen in verblijven, derhalve wordt geadviseerd om de bouwweg aan te passen. Het bouwterrein is op basis van dit advies gedraaid, waardoor de grote eiken niet langer gekapt hoeven te worden.

Tevens wordt geadviseerd om buiten het broedvogelseizoen te werken.

Wel geldt altijd de Zorgplicht (artikel 1.11 Wnb): deze houdt in dat nadelige gevolgen voor dieren en planten altijd zoveel mogelijk moeten worden voorkomen.

Conclusie

Het aspect ecologie vormt geen belemmering voor het beoogde initiatief.

4.4 Luchtkwaliteit

Kader

Hoofdstuk 5 van de Wet milieubeheer (titel 5.2 Luchtkwaliteitseisen, ook wel bekend als de 'Wet luchtkwaliteit') bevat de regelgeving op het gebied van luchtkwaliteit. In de Wet milieubeheer zijn luchtkwaliteitseisen opgenomen voor diverse verontreinigende stoffen, waaronder stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀). In artikel 5.16 van de Wet milieubeheer is vastgelegd dat bestuursorganen bevoegdheden mogen uitoefenen wanneer sprake is van één of meer van de volgende gevallen:

- er is geen sprake van een (dreigende) overschrijding van de grenswaarden;
- de concentratie van de desbetreffende stoffen in de buitenlucht verbetert of blijft tenminste gelijk;

- het plan draagt ‘niet in betekenende mate’ bij aan de concentratie van de desbetreffende stoffen in de buitenlucht;
- de ontwikkeling is opgenomen in een vastgesteld programma, zoals het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL).

Toetsing

Het project bestaat uit het vervangen van een NABO door een boogbrug. Het aantal verkeersbewegingen wijzigt niet noemenswaardig. Het project voorziet daarmee niet in ‘gevoelige bestemmingen’ en draagt niet in betekenende mate bij aan de verslechtering van de luchtkwaliteit.

Conclusie

Het aspect luchtkwaliteit brengt geen belemmeringen met zich mee.

4.5 Water

Algemeen

Bij elke ruimtelijke ontwikkeling is de opstelling van een waterparagraaf verplicht gesteld, mede in relatie tot de watertoets. In deze paragraaf wordt verwoord hoe er in het plan met de aspecten water en ruimte rekening wordt gehouden, in relatie tot enerzijds het waterbeleid en anderzijds de waterhuishouding.

Beleid en regelgeving

Waterbeheerplan 2022-2027

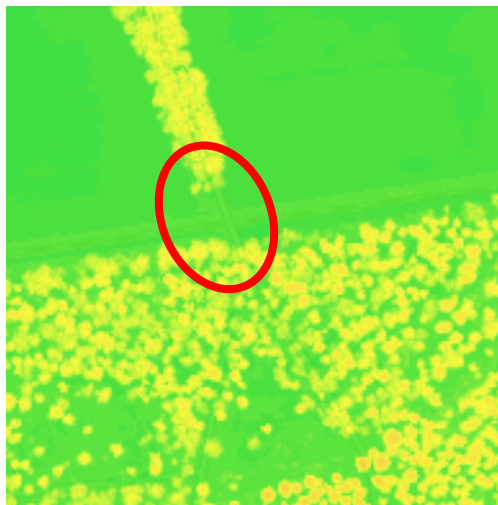
Het waterschap Drents Overijsselse Delta is verantwoordelijk voor het waterbeheer in de gemeente Ommen op basis van de volgende wettelijke kerntaken: voldoende water, schoon water, veilige dijken en droge voeten, afvalwater en beheer van vaarwegen. Het beleid en de daarmee samenhangende doelen van het waterschap zijn opgenomen in het Waterbeheerplan 2022-2027, wat tot stand is gekomen in samenspraak met de waterpartners. Zo zijn bijvoorbeeld relevante waterthema's gekoppeld aan de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen in de regio.

Locatiestudie

Het projectgebied ligt in het buitengebied. Op basis van de Leggerkaart zijn geen primaire watergangen, grondwaterbeschermingsgebied over andere waterhuishoudkundige belangen aanwezig in of aangrenzend aan het plangebied.

Maaiveldhoogte

Het maaiveld in het projectgebied varieert van 4 meter + NAP tot 6 meter + NAP. Het spoor ligt op gelijke hoogte als het omliggende landschap.

Figuur: Hoogteligging maaiveld (AHN-viewer, 2021)

Bodemopbouw

De bodem bestaat uit veldpodzolgronden, leemarm en zwak lemig fijn zand.

De meest nabije boring betreft boring B22C0354. Boring B22C0354 is op enige afstand gelegen, maar geeft daarmee wel een impressie van de opbouw van de bodem. De boring laat zien dat de ondergrond voornamelijk uit zand (fijn en midden categorie) bestaat en dat in de toplaag veen kan voorkomen. De aanwezigheid van veen is afhankelijk van de locatie, andere boringen zoals BHR000000300479 laten zien dat de ondergrond enkel uit zand bestaat en geen veen bevat.

Grondwater

In en rondom het plangebied zijn geen recente grondwaterpeilingen aanwezig. De meest recente (GMW000000018757) stamt uit 16 december 2019 en laat zien dat het de bovenkant van het ondiepste filter op 1.25 m + NAP bevindt en de onderkant van het diepste filter op 0.25 m + NAP. Indien de grondwaterstandgegevens vereist zijn, dient hier vervolg onderzoek naar gedaan te worden.

Grondwaterbeschermingsgebied

Het plangebied is niet gelegen in een grondwaterbeschermingsgebied.

Grondwateronttrekkingen

In de omgeving van het plangebied zijn geen grote grondwateronttrekkingen.

Waterhuishouding

Ten zuiden van het plangebied op circa 500 meter stroomt de Marswetering. In de omgeving van het plangebied zijn volgens de legger geen andere oppervlaktewateren gelegen.

Waterkwantiteit

Het vervangen van de NABO door een boogbrug leidt niet tot een afname van verharding.

Riolering nieuwe situatie

In de nabijheid van plangebied is geen riolering aanwezig.

Waterveiligheid

Het plangebied valt buiten kern- of beschermingszones van waterkeringen en oppervlaktewateren.

Conclusie

Het aspect water brengt geen belemmeringen met zich mee.

4.6 Archeologie en cultuurhistorie

4.6.1 Archeologie

Kader

Europees beleid

Het “Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed”, kortweg het Verdrag van Malta, is op 16 januari 1992 te Valetta tot stand gekomen. Het Verdrag beoogt het cultureel erfgoed dat zich in de bodem bevindt beter te beschermen. In 1992 ondertekende Nederland het 'Verdrag van Malta' van de Raad voor Europa. In het verdrag is de omgang met het Europees archeologisch erfgoed geregeld. Het verdrag is geratificeerd door de Eerste en Tweede Kamer en in september 2007 is de Archeologische monumentenzorg geïmplementeerd in de Monumentenwet 1988. De essentie is dat voorafgaand aan de uitvoering van plannen onderzoek moet worden gedaan naar de aanwezigheid van archeologische waarden en daar in de ontwikkeling van plannen zoveel mogelijk rekening mee te houden.

Rijksbeleid

Sinds 1 juli 2016 is de Erfgoedwet van kracht. Deze wet bundelt de bestaande wet- en regelgeving voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed in Nederland. Het betreft daarbij zowel het roerend als het onroerend erfgoed. Samen met de Omgevingswet die naar verwachting in 2021 ingaat, maakt de Erfgoedwet een integrale bescherming van ons cultureel erfgoed mogelijk. Voor het onroerend cultureel erfgoed zijn deze wetten van grote betekenis. Het deel van de Monumentenwet 1988 dat direct raakt aan de fysieke leefomgeving, gaat namelijk op in de Omgevingswet. Het resterende deel van de Monumentenwet gaat op in de Erfgoedwet. De Erfgoedwet voorziet ook in het nodige overgangsrecht, zodat artikelen uit de Monumentenwet tussen 2016 en 2021 niet zo maar komen te vervallen. De Erfgoedwet en de Omgevingswet regelen de zorg voor ons bodemarchief en zijn de vertaling van het Verdrag van Malta, dat Nederland in 1992 ondertekende. De essentie van deze wetgeving is dat waardevolle archeologische resten zoveel mogelijk in de bodem behouden blijven.

Toetsing

De archeologische verwachtingen van de provincie Overijssel liggen vast op de archeologische verwachtingenkaart, onderstaand is de archeologische verwachtingenkaart ter plaatse van het plangebied weergegeven.

De archeologische verwachtingen van de gemeente Ommen liggen vast op de archeologische verwachtingenkaart, onderstaand is de archeologische verwachtingenkaart ter plaatse van het plangebied weergegeven.

Op basis van de archeologische verwachtingenkaarten is het projectgebied gelegen binnen de 'middelhoge verwachting' / 'middelhoge trefkans'. Vertaald in een archeologische dubbelbestemming staat een 'middelhoge verwachting' / 'middelhoge trefkans' gelijk aan 'Waarde – Archeologische verwachting 1' waarvoor geldt dat bouwplannen met een oppervlakte van maximaal 2.500 m² en een verstoringdiepte van maximaal 0,50 meter zijn uitgezonderd van onderzoeksverplichting. Onderzoek is niet benodigd.

Meldingsplicht

Bij een verstoringsdiepte groter dan 30 cm geldt een meldingsplicht voor de aanvang van de werkzaamheden. Dit betekent dat in de omgevingsvergunning moet worden opgenomen dat de aanvang van het bouwrijp maken van het perceel moet worden gemeld bij de gemeentelijk archeoloog.

De mogelijkheid dat er in het plangebied archeologische vondsten worden gedaan, wordt – gezien de hoge archeologische verwachting en het grote aantal vindplaatsen in de directe nabijheid – niet uitgesloten. Op basis van de Erfgoedwet; paragraaf 5.4 is het verplicht om archeologische vondsten te melden.

Conclusie

Het aspect archeologie brengt geen belemmeringen met zich mee.

4.6.2 Cultuurhistorie

Kader

Op 1 januari 2012 is de wet Modernisering monumentenzorg (Momo) in werking getreden. Een belangrijke doelstelling van de Modernisering van de Monumentenzorg is het versterken van de koppeling tussen erfgoed en ruimte. In het kader van de Momo dient in de toelichting van elk bestemmingsplan of ruimtelijke onderbouwing beschreven te worden op welke wijze met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden.

Toetsing

Op basis van de Cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente Ommen is weergegeven cultuurhistorische waarden aanwezig zijn. Het nabij gelegen Vilsteren is een beschermd dorpsgezicht en het plangebied is gelegen in Landgoed Vilsteren. De historie van Ommen is nog altijd goed zichtbaar in het landschap.

Landgoed Vilsteren

De Bisschop van Utrecht beleent in 1382 o.a. de Hof te Vilsteren aan ridder Herman van Vilsteren. Vilsteren is eeuwenlang een zogenaamd esdorp, met de bijhorende boerderijen, akkers (de essen), natte hooilanden langs de Vecht en "woeste" gronden met schapen.

Vanaf het eind van de 18e eeuw krijgt Vilsteren daarnaast een landgoedkarakter. Via o.a. vererving en verdeling van de Marke komt een vrijwel aaneengesloten gebied van ca. 1000 hectare in één hand. De opeenvolgende eigenaren (de families Grootvelt, Helmich en Cremers) zorgen voor de komst van een buitenplaats met park, de kerk, een school, de herberg, de molen en nieuwe boerderijen. Verder worden de woeste gronden ontgonnen en bebost en verfraaien zij het landschap rond het dorp.

Dit alles leidt tot wat Vilsteren nu is, een uniek landgoed van ca. 1035 hectare met centraal daarop gelegen de buitenplaats en het landgoeddorp.

Het vervangen van de NABO door een boogbrug heeft gevolgen voor het cultuurhistorische karakter van Landgoed Vilsteren.

Andere cultuurhistorische elementen, zoals rijksmonumenten of andere cultuurhistorische elementen, zijn niet aanwezig in of nabij het projectgebied.

Conclusie

Het aspect cultuurhistorie brengt geen belemmeringen met zich mee.

4.7 Externe veiligheid

Kader

Externe veiligheid betreft het risico dat aan bepaalde activiteiten is verbonden voor niet bij de activiteit betrokken personen. Het externe veiligheidsbeleid richt zich op het beheersen van risicovolle bedrijfsactiviteiten en van risicovol transport. Het gaat daarbij om de bescherming van individuele burgers en groepen tegen ongevallen met gevaarlijke stoffen.

Het veiligheidsbeleid in Nederland is gebaseerd op een tweetal begrippen, het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR):

- Het plaatsgebonden risico is de kans per jaar dat één persoon, die onafgebroken en onbeschermd op een plaats langs een transportroute of nabij een inrichting verblijft, komt te overlijden als gevolg van een incident met het vervoer, de opslag en/of de handeling van gevaarlijke stoffen. Daarbij is de omvang van het risico een functie van de afstand waarbij geldt: hoe groter de afstand, des te kleiner het risico. De risico's worden weergegeven in PR risicocontouren.
- Het groepsrisico is de kans per jaar dat een groep van 10 of meer personen in de omgeving van een transportroute of een inrichting voor handelingen met gevaarlijke stoffen in één keer het (dodelijk) slachtoffer wordt van een ongeval. In tegenstelling tot het plaatsgebonden risico geldt voor het groepsrisico geen grenswaarde maar een oriëntatiewaarde. Deze oriëntatie-waarde kan gezien worden als een streefwaarde en heeft geen juridische status. Het overschrijden van de oriëntatiewaarde is mogelijk mits dit in de besluitvorming door het bevoegd gezag wordt gemotiveerd.

Risicobronnen kunnen worden onderscheiden in risicovolle inrichtingen (waaronder lpg-tankstations), vervoer van gevaarlijke stoffen en buisleidingen. Om voldoende ruimte te scheppen tussen een risicobron en personen of objecten die risico lopen (kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten) moeten vaak afstanden in acht worden genomen. Ook ontwikkelingsmogelijkheden die ingrijpen in de personendichtheid kunnen om onderzoek vragen. Het beoordelingskader voor risicovolle inrichtingen wordt gevormd door het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Voor het vervoer van gevaarlijke stoffen geldt het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt), waarin de Basis-netten voor weg, spoor en water zijn vastgelegd. Voor buisleidingen geldt het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb).

Toetsing

In de omgeving van het projectgebied zijn buiten het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor nauwelijks risicobronnen aanwezig, zoals weergegeven in onderstaand figuur. Ten zuiden van het plangebied (op circa 500 meter) is een buisleiding gelegen en ten zuidoosten (op circa 1500 meter) is een locatie van N.V. Nederlandse Gasunie gelegen.

Uitsnede Risicokaart met de ligging van het projectgebied (rode cirkel) (Bron: atlasleefomgeving.nl)

Met dit project worden geen nieuwe risicobronnen en gevoelige objecten mogelijk gemaakt of gewijzigd. De wijziging heeft ook geen invloed op de aanwezige risicobronnen in de omgeving.

Conclusie

Het aspect externe veiligheid vormt geen belemmering voor het beoogde initiatief.

4.8 Kabels en leidingen

In de directe omgeving van het plangebied zijn enkele kabels aanwezig. Op grond van de KLIC melding is geen sprake van knelpunten met de aanwezige kabels. Gezien de ligging nabij het plangebied zijn de kabels een aandachtspunt bij de uitvoering van de werkzaamheden. Preventief wordt daarom de status van de kabels gecontroleerd en indien blijkt dat er toch een knelpunt ontstaat wordt gekeken naar de mogelijkheden om de kabels te verplaatsen. De kabels zijn

Conclusie

Geconcludeerd wordt dat het aspect kabels en leidingen geen belemmering oplevert voor de beoogde ontwikkeling.

4.9 Verkeer en parkeren

De huidige NABO betreft een overweg bedoeld voor voetgangers en motorvoertuigen ten behoeve van bosbouw. De NABO verbindt de wandelpaden ten zuiden van het spoor met het wandelpad ten noorden van het spoor. De overweg wordt dan ook hoofdzakelijk gebruikt door wandelaars.

Toetsing

Het vervangen van de NABO door een boogbrug leidt niet tot een noemenswaardige wijziging van het aantal verkeersbewegingen of de parkeerbehoefte. Daarentegen verbetert de verkeersveiligheid en de doorstroming voor de voetgangers.

Conclusie

Het aspect verkeer vormt geen belemmering voor het beoogde initiatief.

4.10 Besluit milieueffectrapportage

Algemeen

Bepaalde activiteiten kunnen belangrijke nadelige gevolgen hebben voor het milieu, waardoor het opstellen van een milieueffectrapportage (m.e.r.) of het verrichten van een m.e.r.-beoordeling noodzakelijk is. In het Besluit milieueffectrapportage is vastgelegd welke activiteiten m.e.r.-plichtig zijn en voor welke activiteiten een m.e.r.-beoordeling moet worden verricht. In onderdeel C van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage zijn de activiteiten, plannen en besluiten opgenomen ten aanzien waarvan het maken van een milieueffectrapportage (m.e.r.) verplicht is. In onderdeel D van de bijlage zijn de activiteiten, plannen en besluiten opgenomen waarvoor een m.e.r.-beoordeling moet worden uitgevoerd. Als een activiteit op grond van onderdeel D m.e.r.-beoordelingsplichtig is, geldt voor een kaderstellend (bestemmings)plan dat die activiteit mogelijk maakt, een plan-m.e.r.-plicht.

Voor alle activiteiten zijn drempelwaarden opgenomen. Als een activiteit voorkomt in kolom 1 van de C- of D-lijst en de drempelwaarden uit kolom 2 worden overschreden, is een m.e.r. (onderdeel C) of een m.e.r.-beoordeling (onderdeel D) verplicht. Voor activiteiten die genoemd worden in onderdeel D, maar waarbij de drempelwaarde niet wordt overschreden, geldt de verplichting om na te gaan of toch een m.e.r.-beoordeling (of een m.e.r.) moet worden uitgevoerd. Het bevoegd gezag moet in zo'n geval nagaan of er sprake is van omstandigheden die - ondanks dat de drempelwaarden niet worden overschreden - aanleiding geven voor het verrichten van een m.e.r.(beoordeling). De motivering moet zijn gebaseerd op een toets die qua inhoud aansluit bij de verplichte m.e.r.-beoordeling. Voor de toets gelden echter geen vormvereisten, daarom wordt de term 'vormvrije m.e.r.-beoordeling' gehanteerd.

Activiteit en drempelwaarden

In artikel D van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage is een categorie 'De wijziging of uitbreiding van een weg bestaande uit vier of meer rijstroken, of verlegging of verbreding van bestaande wegen van twee rijstroken of minder tot wegen met vier of meer rijstroken niet zijnde een, autosnelweg of autoweg' (D1.2) opgenomen. Op grond van het Besluit milieueffectrapportage dient een m.e.r.-beoordeling te worden uitgevoerd in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een weg met een tracélengte van 5 kilometer of meer.

Deze ruimtelijke onderbouwing voorziet in het saneren van de bestaande NABO en het realiseren van een boogbrug over het spoor. De voorgenomen activiteit blijft dus ruimschoots onder de hiervoor genoemde drempelwaarde zoals opgenomen in het Besluit milieueffectrapportage. De activiteit is dus niet m.e.r.-beoordelingsplichtig. Omdat de activiteit voorkomt in kolom 1 van de D-lijst, dient wel een vormvrije m.e.r.-beoordeling te worden verricht.

M.e.r.-beoordeling

Kenmerken van het project

Het project voorziet in het saneren van de bestaande NABO en het realiseren van een boogbrug over het spoor. Er is verder geen sprake van cumulatie met andere projecten en de ontwikkeling heeft geen gevolgen voor natuurlijke hulpbronnen. Er wordt bijvoorbeeld geen grondwater onttrokken of grondstoffen in de omgeving gedolven. Er is geen sprake van de productie van afvalstoffen, anders dan de reguliere sanering.

Plaats van het project

Het projectgebied worden omgeven door onbebouwd gebied. Het project voorziet in het saneren van de bestaande NABO en het realiseren van een boogbrug over de spoorlijn Zwolle – Emmen ter hoogte van Vilsteren. Aan de noordzijde van het spoor zijn in de directe nabijheid voornamelijk agrarische gronden gelegen. Tussen de agrarische gronden loopt een pad met aan weerszijde een bomenlaan. Aan de zuidzijde van het spoor betreft het voornamelijk natuur. De bomenlanen ten noorden van het spoor en de natuur ten zuiden van het spoor zijn onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Andere gevoelige gebieden, waaronder Natura 2000 gebied, zijn op circa 4 kilometer afstand gelegen.

Kenmerken van het potentiële effect

De effecten van het project blijven, zoals ook blijkt uit de voorgaande paragrafen, vooral beperkt tot het plangebied en de directe omgeving daarvan. De effecten zijn niet significant en de realisatie van het plan stuit niet op bezwaren (zie de voorgaande aspecten). Er is zeker geen sprake van 'belangrijke nadelige' milieueffecten.

Conclusie

In het kader van het project is in voldoende mate inzicht gekregen in de milieugevolgen van de ontwikkelingen. Gelet op de kenmerken van het project, de locatie van het project en de kenmerken van de effecten van het project, moet worden geconcludeerd dat het project niet leidt tot milieueffecten van dusdanige omvang dat sprake kan zijn van 'belangrijke nadelige milieugevolgen'. Er is daarom geen aanleiding of noodzaak voor het doorlopen van een formele m.e.r.-beoordelingsprocedure of m.e.r.-procedure.

5 Juridische beschrijving

Met de omgevingsvergunning buitenplanse afwijking (art. 2.12 lid 1, sub a onder 3 Wabo) kan worden afgeweken van het bestemmingsplan. Er moet gemotiveerd worden dat de omgevingsvergunningsaanvraag voldoet aan een goede ruimtelijke ordening. De aanvraag moet voorzien zijn van een ruimtelijke onderbouwing.

In het Besluit omgevingsrecht (art. 5.20 Bor) is aangegeven waaraan de ruimtelijke onderbouwing moet voldoen. Hierbij wordt verwezen naar art. 3.1.6 Bro. Een ruimtelijke onderbouwing is daardoor vergelijkbaar met de toelichting van een bestemmingsplan. In artikel 3.1.6 Bro is onder andere aangegeven dat ingegaan moet worden op de gevolgen van de ontwikkeling voor de waterhuishouding, cultuurhistorie en relatie met de kwaliteitseisen uit hoofdstuk 5 van de Wet milieubeheer. Tevens moet voldaan worden aan de onderzoeksverplichtingen van de Awb.

Bij een dergelijke buitenplanse afwijking dient de gemeenteraad een verklaring van geen bedenkingen af te geven, behalve als er een algemene verklaring van geen bedenkingen is afgegeven.

6 Haalbaarheid

6.1 Financieel

In artikel 3.1.6, sub i van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is vastgelegd dat inzicht gegeven moet worden over de uitvoerbaarheid van het plan. De ontwikkeling moet (economisch) uitvoerbaar zijn en gerealiseerd kunnen worden.

Het initiatief (het sluiten van de NABO aan de Veestraat, en het bouwen van een houten boogbrug) komt geheel voor rekening van de initiatiefnemer. De economische uitvoerbaarheid van voorliggend project is hiermee geborgd.

6.2 Maatschappelijk

Voorliggende ruimtelijke onderbouwing is opgesteld ten behoeve van een afwijking van het bestemmingsplan, conform artikel 2.12 lid 1 sub a onder 3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). De omgevingsvergunning doorloopt de uitgebreide procedure zoals opgenomen in hoofdstuk 3 van de Wabo. Hiertoe zal het besluit worden verzonden naar de vooroverleginstanties. Daarnaast krijgen belanghebbenden, gedurende zes weken, de mogelijkheid om hun zienswijzen naar voren te brengen. Na afloop van de procedure kan worden geconcludeerd dat het plan maatschappelijk uitvoerbaar is.

De resultaten van het vooroverleg en de terinzagelegging worden te zijner tijd toegevoegd aan deze ruimtelijke onderbouwing.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Wim Duisenbergplantsoen 21
6221 SE MAASTRICHT
Postbus 959
6200 AZ MAASTRICHT

E. karst.keijzers@anteagroup.nl

www.anteagroup.nl

Copyright © 2019

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.

Effectbeoordeling Natuurnetwerk Nederland Spoorbrug Vilsteren

Velp, 29 september 2022

Colofon

Titel	: Effectbeoordeling Natuurnetwerk Nederland
Subtitel	: Spoorbrug Vilsteren
Projectnummer	: 22.206a
Datum	: 29 september 2022
Auteur(s)	: E.W.A. Janssen
Collegiale toets	: T. Kooij
Opdrachtgever	: ProRail
Contactpersoon	: C.J.F. de Vries

Bezoekadres : Kerkstraat 20
Postcode : 6883 HT Velp
Telefoon : 026-2001900

info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza B.V. is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Beschrijving gebied en werkterrein.....	4
2.1	Gebied	4
2.2	Werkterrein.....	5
3.	Natuurnetwerk	5
3.1	Beheertypen.....	5
3.2	Natuurwaarden Deelgebied Hoonhorst – Vilsteren – Damsholte.....	6
3.3	Effect bomenkap op NNN	7
4.	Conclusies en bovenwettelijke maatregelen	8
4.1	Conclusies	8
4.2	Bovenwettelijke maatregelen	8
	Bronnen.....	9
	Websites	9

1. Inleiding

Een niet actief beveiligde overweg (NABO) bij Vilsteren (Ov.) zal worden vervangen door een wandelbrug over het spoor. Hiervoor dienen bomen te worden verwijderd en tijdelijk een werkterrein te worden ingericht. Omdat dit deels in het Natuurnetwerk Nederland plaats zal vinden dient een beoordeling van het effect op het Natuurnetwerk van tevoren uitgevoerd te worden. Deze beoordeling wordt in dit document gepresenteerd.

2. Beschrijving gebied en werkterrein

2.1 Gebied

De NABO is gelegen ten zuidwesten van het dorp Vilsteren, gemeente Ommen; geocode 204 ter hoogte van kilometer 17.92 (Figuur 1). Het dorp Vilsteren ligt in zijn geheel op landgoed Vilsteren, een afwisselend landgoed met heide en bossen en de rivier de Overijsselse Vecht. De overweg verbindt bos aan de zuidzijde van het spoor met een houtsingel tussen weilanden aan de noordzijde. De weg is onverhard en wordt bijna uitsluitend door wandelaars en fietsers gebruikt.

Figuur 1. Ligging van het projectgebied ten opzichte van Ommen (Ov.).

2.2 Werkterrein

De ligging van het tijdelijk werkterrein is in het paars in Figuur 2 weergegeven. De brug is rood omlijnd. Het grootste deel van het werkterrein ligt in het weiland, maar een deel ligt in de houtsingel en een deel in het bos. In de houtsingel is een bouwweg benodigd en in het bos is ruimte rondom de nieuwe brug noodzakelijk. Deze ruimten worden door het verwijderen van enkele bomen en struiken verkregen. Het aantal te kappen bomen wordt zo laag mogelijk gehouden maar ligt daarbij op maximaal 5 in de houtsingel en 6 in het bos, hierover is men binnen ProRail nog in beraad.

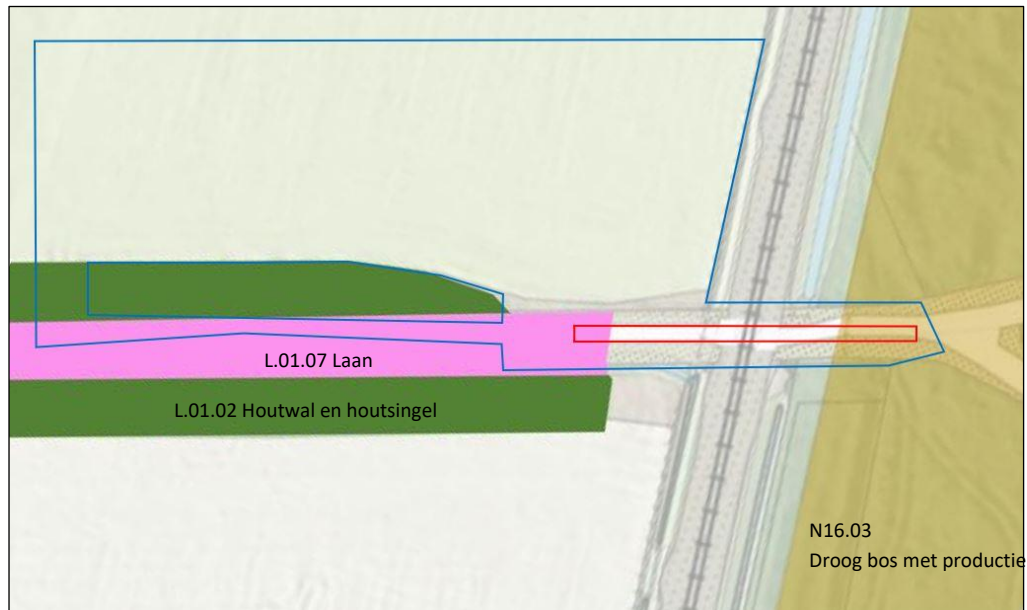

Figuur 2. Het werkterrein en de inrichting ervan. In rood de locatie van de spoorbrug.

3. Natuurnetwerk

3.1 Beheertypen

De ligging van het NN Overijssel ten opzichte van het werkgebied is in Figuur 3 weergegeven. Het werkgebied valt binnen het NNN-deelgebied Vechtdal en vervolgens weer in deelgebied Hoonhorst – Vilsteren – Damsholte. De drie relevante beheertypen zijn in verschillende kleuren en aangegeven en betreffen: Houtwal en houtsingel (L.01.02), Laan (L.01.07) en Droog bos met productie (N16.03).

Figuur 3. Ligging van het relevante deel van het NNN met daarin drie beheertypen.

3.2 Natuurwaarden Deelgebied Hoonhorst – Vilsteren – Damsholte

Uitgestrekt boslandschap met inliggende heidevelden. Ten zuiden van de Vecht ligt in de langgerekte zone tussen Hoonhorst, Vilsteren en Damsholte een uitgestrekte gordel van naald- en loofbossen. De bossen worden afgewisseld met kleinschalig agrarisch landschap met weilanden, akkers en verspreide houtwallen en houtsingels. Vooral het westelijk en noordelijk deel van het gebied is kleinschalig, hier ligt een landgoederenzone met lanen, parkbossen en waterpartijen. Centraal in het gebied ligt het Rechterense Veld. Dit bestaat vooral uit gemengd bos, met veel dood hout en een rijke ondergroei, met plaatselijk veel bospaardenstaart op natte (kwel)plekken. In het midden ligt een groot, deels vergrast heideveld met geleidelijke overgangen naar het bos. Hiervan profiteren vogelsoorten als geelgors en boomleeuwerik. De in 2003 gerealiseerde heidecorridor richting Landgoed Rechteren is grotendeels weer dichtgegroeid. Verspreid in het gebied liggen kleinere, geïsoleerde heiderelicten met soorten als dwergviltkruid, dubbelloof en moerasviooltje. Op de delen met vochtige heide groeien dopheide en klokjesgentiaan. Zowel in het bos als op de heide liggen enkele poelen. Door ontwikkeling van de bosstructuur biedt het bos leefgebied aan broedvogels van oude bossen, waaronder appelvink, boomklever, fluitier en zwarte specht. Als gevolg van recente ingrepen is ook het aantal vogels van bosranden en halfopen, kleinschalig landschap toegenomen of stabiel gebleven, met soorten als geelgors, boomleeuwerik, nachtzwaluw, raaf en groene specht. De heide en bosranden vormen biotoop voor dagvlinders als heideblauwtje en groot dikkopje. In het gebied zijn twee dassenburchten, en ook de boommarter komt er voor. Een concentratie van natuurwaarden bevindt zich aan de zuidrand van het Rechterense Veld. Hier bevindt zich een kwelzone met onder meer bospaardenstaart, dalkruid en moerasviooltje (aangewezen als concentratie loofbos). Ook in het Vilstersche Veld, gelegen aan de oostzijde van het deelgebied, groeien delen vochtige en droge heide, met soorten als dophei en dwergviltkruid. Het biedt geschikte

broedgelegenheid voor onder meer boomleeuwerik en gekraagde roodstaart. De zuidrand, de Stikke, vormt een zeer reliëfrijk bosgebied. Rondom de bungalowparken in het bosgebied aan de oostzijde liggen enkele bossen met kleine heiderelicten, waaronder 't Hooge Veld. Deze vochtige heide bevat een grote populatie kleine zonnedaauw en klokjesgentiaan en biedt leefgebied aan levendbarende hagedis. Enkele van de landgoederen bevatten bijzondere natuurwaarden. De waterpartijen van landgoed Den Berg en Den Aalshorst herbergen ringslangen. Op De Horte en Mataram komen naast een zeer grote ringslangpopulatie ook kamsalamander en poelkikker voor. De historische parkbossen van genoemde landgoederen bieden geschikt biotoop voor vogels van oude bossen, waaronder boomklever, bosuil, grote bonte specht, middelste bonte specht en grauwe vliegenvanger. Op de relatief rijke bosbodem van Landgoed Den Berg groeien soorten als witte klaverzuring, bosanemoon en gewone salomonszegel. In het zuidelijk deel van landgoed Den Aalshorst ligt langs de bosrand een vochtige zone met hoge botanische waarden. Hier groeien rietorchis, ronde zonnedaauw, kleine zonnedaauw. Langs de zuidrand van Landgoed De Horte en Mataram ligt een oud stroomdal van de Vecht. Dit dal omvat een uitgestrekte zone met moeras, poelen en vochtig grasland met soorten als echte koekoeksbloem, grote ratelaar en waterviolier. Dit gebied herbergt een hoge soortenrijkdom aan vlinders, libellen en andere insecten, waaronder moerassprinkhaan en weidebeekjuffer. In de wateren komen grote en kleine modderkruiper voor (overijssel.tercera-ro.nl).

Het werkgebied ligt binnen het landgoed Vilsteren maar buiten soortenrijke of bijzondere delen van het regionale NNN, zoals heiden, poelen, rivieroevers, waterpartijen of bloemrijke graslanden. Het gaat om een houtsingel met zomereiken in een voedselrijk weidegebied en om droog productiebos met eveneens hoofdzakelijk zomereik.

3.3 Effect bomenkap op NNN

Het werkgebied maakt onderdeel uit van het NNN-deelgebied Vechtdal met daarbinnen deelgebied Hoonhorst – Vilsteren – Damsholte, een uitgestrekt boslandschap met inliggende heidevelden. De algehele hoge actuele natuurwaarden betreffen loofbos en historisch parkbos. Het verwijderen van waarschijnlijk een of twee (maximaal vijf) bomen uit de houtsingel en een tot zes bomen uit het bos zal geen significante aantasting van het NNN tot gevolg hebben zolang men het aantal bomen tot dit of een kleiner aantal beperkt. Herplant van dezelfde boomsoorten zal na de werkzaamheden plaatsvinden, zodat de aantasting tijdelijk is en de functionaliteit behouden blijft. Met name het verwijderen van een hoger aantal bomen uit de houtsingel leidt tot een onderbreking in de bomenrij waardoor het lijnvormige en verbindende karakter ervan wordt aangetast. Een belangrijke beweegreden voor het opstarten van het NNN is het verbinden van natuurgebieden in Nederland, zodat dier- en plantenpopulaties zich kunnen uitbreiden. Op de onderhavige locatie zouden (zoog)dieren en vleermuizen gebruik kunnen maken van de houtsingel als geleiding van en naar het bos. Dit is ook een reden om de onderbreking in de houtsingel tot een minimum te beperken.

4. Conclusies en bovenwettelijke maatregelen

4.1 Conclusies

- Door het aantal te kappen bomen tot een minimum van maximaal twee tot vijf in de houtsingel en drie tot zes in het bos te beperken zal er geen sprake zijn van een significante aantasting van het NNN, zeker bij herplant. Effecten op oppervlakte en samenhang van het NNN zijn gezien de kleinschaligheid en tijdelijkheid van de ingreep verwaarloosbaar.
- De wezenlijke kenmerken en waarden (loofbos en historisch parkbos) blijven door de kap van enkele bomen en het plaatsen van een wandelbrug onaangetast.
- De brug zelf ligt vrijwel geheel buiten het NNN, alleen beide voeten staan in het NNN en wel op terrein dat bestaat uit pad / laan. De functie daarvan blijft behouden.
- Er zijn momenteel natuurlijke 'gaten' in de houtsingel aanwezig. Door de locatie van bouwweg zorgvuldig te kiezen kan men middels het kappen van slechts één boom een voldoende grote doorgang creëren in de houtsingel. Het gaat om een eik zonder mogelijke jaarrond beschermde verblijfplaatsen (m.n. vleermuizen, zoogdieren, vogels). In het bos ten zuiden van het spoor is met de kap van maximaal zes of zeven bomen (eiken en grove dennen) voldoende (werk)ruimte voor de brug te maken. Ook deze bomen herbergen geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen.

4.2 Bovenwettelijke maatregelen

- De verbindende functie van het NNN voor plant en dier kan middels bovenwettelijke maatregelen bijvoorbeeld voor vleermuizen worden verbeterd door te zorgen dat vleermuizen die eventueel de houtsingel volgen omhoog gestuwd worden tot boven treinhoogte. Dit kan door aan beide zijden van het spoor struweel te planten onder de brug. Zo wordt de aanrijdingskans verkleind. Daarnaast zouden eekhoorns en boom- en steenmarters met behulp van een dik touw tussen de bomen en de brug het spoor veilig kunnen oversteken.

Bronnen

Websites

- https://services.geodataoverijssel.nl/viewer/layer/Natuurbeheerplannen/B46_Beheertypenk_aart_Natuurbeheerplan_2023
- https://overijssel.tercera-ro.nl/SiteData/9923/Publiek/BV00041/b_NL.IMRO.9923.Verordening2021-on01_861.pdf
- <https://www.overijssel.nl/onderwerpen/natuur-landschap/ontwikkelopgave-natura-2000-overijssel/werken-natuurnetwerk-nederland-overijssel>

Inspectie jaarrond beschermde verblijfplaatsen Spoorbrug Vilsteren

Velp, 29 september 2022

Colofon

Titel	: Inspectie jaarrond beschermde verblijfplaatsen
Subtitel	: Spoorbrug Vilsteren
Projectnummer	: 22.206b
Datum	: 29 september 2022
Auteur(s)	: E.W.A. Janssen
Collegiale toets	: T. Kooij
Opdrachtgever	: ProRail
Contactpersoon	: C.J.F. de Vries

Bezoekadres : Kerkstraat 20
Postcode : 6883 HT Velp
Telefoon : 026-2001900

info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza B.V. is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Gebiedsbeschrijving	4
2.1 Projectgebied	4
2.2 Werkterrein.....	5
3. Inspectie op verblijfplaatsen	5
3.1 Methode	5
3.2 Resultaten.....	6
4. Conclusie en aanbevelingen	7
Bronnen.....	8
Websites	8

1. Inleiding

Een niet actief beveiligde overweg (NABO) bij Vilsteren (Ov.) zal worden vervangen door een wandelbrug over het spoor. Hiervoor dienen bomen te worden verwijderd en tijdelijk een werkterrein te worden ingericht. Omdat dit erin de te kappen bomen, de houtsingel en het bos jaarrond beschermde verblijfplaatsen van dieren aanwezig kunnen zijn dient een beoordeling van de mogelijke aanwezigheid van tevoren uitgevoerd te worden. Deze beoordeling wordt in dit document gepresenteerd.

2. Gebiedsbeschrijving

2.1 Projectgebied

De NABO is gelegen ten zuidwesten van het dorp Vilsteren, gemeente Ommen; geocode 204 ter hoogte van kilometer 17.92 (Figuur 1). Het dorp Vilsteren ligt in zijn geheel op landgoed Vilsteren, een afwisselend landgoed met heide en bossen en de rivier de Overijsselse Vecht. De overweg verbindt bos aan de zuidzijde van het spoor met een houtsingel welke is gelegen tussen weilanden aan de noordzijde. De weg binnen deze bomenrij is onverhard en wordt bijna uitsluitend door wandelaars en fietsers gebruikt.

Figuur 1. Ligging van het projectgebied ten opzichte van Ommen (Ov.).

2.2 Werkterrein

De ligging van het tijdelijke werkterrein is in het paars in Figuur 2 weergegeven. De brug is rood omlijnd. Het grootste deel van het werkterrein ligt in het weiland, maar een deel ligt in de houtsingel en een deel in het bos. In de houtsingel is een bouwweg benodigd en in het bos is ruimte rondom de nieuwe brug noodzakelijk. Deze ruimten worden door het verwijderen van enkele bomen en struiken verkregen. Het aantal te kappen bomen wordt zo laag mogelijk gehouden maar ligt daarbij op maximaal 5 in de houtsingel en 6 in het bos, hierover is men binnen ProRail nog in beraad.

Figuur 2. Het werkterrein en de inrichting ervan. In rood de locatie van de spoorbrug. Links de bouwweg door de houtsingel.

3. Inspectie op verblijfplaatsen

3.1 Methode

Op 21 september 2022, een zonnige dag met een temperatuur van 18 graden Celsius, is een veldbezoek gebracht aan het projectgebied waarbij de houtsingel en het bos binnen de invloedssfeer van de geplande ingreep is onderzocht op de aanwezigheid van jaarrond beschermde verblijfplaatsen van dieren (bijvoorbeeld vleermuizen, dassen, roofvogels). De houtsingel ter hoogte van het werkterrein en het bos tot 50 meter rond de geplande brug zijn daarbij onderzocht. Mogelijk te kappen bomen zijn visueel bekeken met een verrekijker en gecontroleerd op aanwezige mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen (holten, spleten, loszittende schors) en op potentiële roofvogelnesten. Voorafgaande aan het bezoek zijn de waarnemingen van beschermde soorten rond het werkgebied en Vilsteren in de NDFF geraadpleegd. Hierbij kwamen er geen jaarrond beschermde soorten binnen zeshonderd meter van de spooroverweg naar boven (afgelopen 10 jaar). Dichtstbijzijnde waarnemingen betroffen die van ottersporen in de Marswetering, ten zuiden van het bos, op ongeveer 600 meter van de overweg.

3.2 Resultaten

Bouwweg

Op de locatie van de bouwweg staan vier forse eiken met een omtrek van 141-205cm. In deze eiken zijn verblijfplaatsen van vleermuizen niet uit te sluiten. Ten zuiden van deze groep van vier eiken staat op ongeveer 4,5 meter een kleinere eik met een omtrek van 123cm en vervolgens staan er weer eiken op circa 9 meter ten zuiden daarvan. De kleinere eik heeft geen mogelijkheden voor vleermuisverblijfplaatsen, de andere eiken rond de locatie van de bouwweg hebben dat mogelijk wel; door hun grote omvang waren ze niet geheel te overzien. In de houtsingel ter hoogte van het werkterrein zijn verder geen roofvogelnesten of andere jaarrond beschermde verblijfplaatsen aangetroffen. De ondergroei in de houtsingel bestaat uit hoofdzakelijk Amerikaanse vogelkers en is niet dicht waardoor eventuele holen in de grond goed zichtbaar zouden moeten zijn.

Figuur 3. De voorgestelde locatie van de bouwweg met vier eiken daarin (geel) en de aangrenzende (relatief kleine) eik als te kappen alternatieve boom (oranje).

Bos

Op de locatie waar het brughoofd gepland is in het bos staan rond het (gevorkte) pad enkele eiken en een grove den. In deze vier-zes relevante en overzichtelijke bomen (vier eiken en twee grove dennen), zijn geen mogelijkheden voor vleermuisverblijfplaatsen aangetroffen; holten, loszittende bast of scheuren ontbraken. Ook roofvogelnesten of eekhoornnesten waren niet aanwezig. In de nabije omgeving (tot 50 meter) zijn geen sporen van jaarrond beschermde dieren of jaarrond beschermde verblijfplaatsen aangetroffen.

Figuur 4. De situatie in het bos ten zuiden van de overweg met grofweg de locatie van het geplande brughoofd (geel).

4. Conclusie en aanbevelingen

- Indien men de bouwweg plaatst op enkele meters ten zuiden van de geplande locatie kan het aantal te kappen eiken beperkt worden van vier naar een. In deze ene eik zijn geen mogelijkheden voor jaarrond beschermde verblijfplaatsen van dieren aanwezig. In de vier eiken zijn vleermuisverblijfplaatsen niet uit te sluiten. Geadviseerd wordt de bouwweg te verplaatsen naar deze aangrenzende locatie in de houtsingel of naar een andere locatie in of nabij de houtsingel waar kap in het geheel niet nodig is (mogelijk nabij de spooroverweg).
- In het bos ten zuiden van het spoor staan enkele eiken en twee grove dennen rond het pad en de locatie van het brughoofd. In deze bomen zijn geen mogelijke jaarrond beschermde verblijfplaatsen aanwezig. In het bos tot 50 meter rond deze plek zijn tijdens het veldbezoek geen (potentieel) jaarrond beschermde verblijfplaatsen in de vorm van holen in de grond, roofvogelnesten of eekhoornnesten aangetroffen. Negatieve effecten op beschermde diersoorten in het bos worden gezien de kleinschaligheid en de korte duur van de ingreep niet verwacht.
- Geadviseerd wordt om buiten het vogelbroedseizoen te werken (zorgvuldigheidshalve buiten de periode 1 maart – 1 augustus).

Bronnen

Websites

- <https://www.ecogrid-ndff.nl/>